

# Rokkantak Lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Pozsony

Ferdinánd bolgár király-utca 5.

Kiadja az  
Cs. Hadigondozó Hivatal  
Pozsonyi Intézete

Megjelenik havonta kétszer.

Egyes szám ára 20 fillér

Előfizetési ár: évenként 5 korona.

Rokkantak ingyen kapják.

II. évfolyam

POZSONY, 1917. JULIUS 15.

14. szám.

## ÜNNEPÜNK.

Írta: SUJÁN PÁL.

Intézetünk 1915. július 12. óta áll tenn. Két éves fennállását méltóbb ke-  
retek között megünnepelni nem lehetett,  
mint az e hó 18-án megnyitott kiállítá-  
ssal.

Legjobb akarónk, hathatós támogatónk: Izabella főhercegnéasszony  
Ó Fensége, aki az intézetet az első hó-  
napoktól kezdve a legnagyobb érdeklő-  
désével és a legmagasabb jóakarattal  
ajándékozta meg, ez ünnepélyünkre is  
ide sietett és a Hadigondozó új elnöke  
gróf Teleki Pál üdvözlétére vála-  
szolva, újból kifejezte és biztosította az  
intézet vezetőségét további kegyes gon-  
doskodásáról.

Lehetetlen ez alkalomból nem üdvözö-  
lni és meg nem örökíteni intézetünk  
közszerepettel övezett igazgatója dr. Bakay  
Lajos egyetemi nyilvános rendes tanár,  
főtörzsorvos munkájának emlékét!

En, aki mint első lehettem szeren-  
csés mellette szolgálni, óhajtom intéze-  
tünk elmúlt két évének rövid történe-  
tével a munka emlékét most megörökíteni!

A nagy és véres harcok tusák nyomá-  
mában már 1915. tavaszán óriási volt a  
rokkantak számának növekedése. A kór-  
házak is teltek voltak, de a legkétségbe-  
ejtőbb volt az a körülmény, hogy a  
speciális utókezelésre, vagy művégtagra  
rászorult hadisérültek már is nem fértek  
el az ilyen intézetekben. Legfőbb  
ideje volt tehát, hogy a hónapok óta  
kórházakban szanaszéjjel fekvő, de sor-  
suk változtatását hiába váró rokkantak  
a túlszűfolt budapestin kívül létező in-  
tézet ápolójává válhassanak, nem is em-  
lítve a póttestektől művégtag nélkül és  
új kenyérkeresetre való kitaníttatás nél-  
kül már hazaküldött rokkantjainkat is.

Hiába volt meg elvben minden hozzá-  
járulás és előkészítés Pozsonyban egy új  
intézet megnyitására, helyiség hiányában  
a tervezett új építkezés csak hosszú idő  
mulva ígérkezett valósággá lenni.

A helybeli cs. és kir. helyőrségi kór-  
háznak akkor már 17 osztálya s ebből  
kifolyólag a városnak minden középülete  
már lefoglalva volt. Ezek egyikének el-  
helyezési épületét, remek tornaterme és  
— az ipari tanításra felhasználni tervbe  
vett szakiskolához való közelsége — miatt

választotta ki éles körültekintéssel Prof.  
Bakay a leendő intézet céljaira. Közben-  
járására az akkori katonai parancsnok:  
Schmidt altábornagy és a helyőrségi  
kórház akkori pazanesnoka dr. Pewny  
vezértörzsorvos katonás határozottsággal  
48 óra alatt az úgynevezett Csáky-iskola  
épületét kiürítették, annak betegeit a  
kórház többi 16 osztályában elosztották.  
Viszont kiemelve azokból az ott már rég  
fekvő rokkantakat, így sikerült az in-  
tézet alapját megvetni.

Az épület akkor siralmas állapotban  
volt gyógyintézeti célra, de a katonai  
hatóság jóvoltából csakhamar használ-  
hatóvá volt tehető, később a Hadigondozó  
Hivatal által végleg átvéve még gyönyör-  
űvé is fejlődött. Ezzel már el is mondtam,  
hogy intézetünk tulajdonképp az első idők-  
ben körülbelül 8 hónapig katonai egész-  
ségügyi osztály volt és csak később lett  
teljesen polgári intézménnyé.

Az intézet első berendezését a katonasá-  
gtól nyerte, az átkezés lebonyolítása is  
ezen részről történt.

76 volt az első napok állománya s  
illetőség szerint is nagyon tarka: osztrák,  
lengyel, horvát, bosnyák is volt köztük.  
Két hónap alatt 200-ra növekedett a rok-  
kantak száma. Ezen időre tehetjük a  
a zandergépek és röntgenterem, továbbá  
a fogászati osztály és legfőképp a rok-  
kantak művégtagmintázása működésé-  
nek megkezdését is. A létszám hir-  
telen növekedésével újabb ágyas el-  
helyezésről kellett gondoskodni, aminek  
folytán a 72. cs. és kir. gy. e. labadozó  
dunahídi telepének is vendégei lettünk,  
két barakkjuk használatba vételével.

Szakember előtt világosnak látszott  
a helyzet, hogy így az intézet a pénz, az  
ügykezelési, az élelmezési, ruházati és  
egyéb illetékek felvételezését, elszámolá-  
sát illetőleg olyan bonyolult körülmé-  
nyek között élt, és a kevés vezényelt-  
tel (egyedül voltam mint tiszt mindezek  
ellátására) olyan nehéz feladatot kellett  
teljesíteni, hogy pontos ügyvitel már-  
már lehetetlenné lett volna.

Közben azonban kialakult a magyar  
királyi Rokkantügyi Hivatal, a melynek  
elnöke gróf Klebelsberg Kunó állam-  
titkár lett s az ő munkássága alatt ki-  
alakult az egész Rokkantügy szervezete  
és így a hivatal viszonya is a katonasá-  
gához. Megjelent a miniszterelnök  
rendelete és az ilyen intézetek jogai-

rol és kötelességeiről — elérkezett az  
intézet önállósításának is az ideje. Az  
intézet megnyitásával egyidejűleg mű-  
ködésbe lépett ipari tanműhelyek életé-  
ben is lényeges változást jelentett ez  
időszak, mert a sokféle tartózkodáság  
szülte sokféle előírás néha úgyszólván  
lehetetlenné tette a rokkant iskolázta-  
sának ellenőrzését; a miniszteri rendelet  
megjelenése után pedig az intézet ki-  
alakította a maga életrendszerét: az  
úgynevezett Nyilvántartó Osztály fel-  
állításával minden irányban a legnagyobb  
tökélesedés jelei mutatkoztak. Az egy-  
idejűleg lebonyolított utókezelés és ok-  
tatás nehéz kérdései is megoldást és  
rendszert nyertek. Magam felmentetvén  
katonai ügyködésektől és egészen az ok-  
tatáshoz osztatván be, új rend kiépité-  
sével elértem azt, hogy minden rokkant,  
akinek oktatásra volt szüksége, pont-  
osan kénytelen volt az oktatáson (az  
egyidejű utókezelés keretén) megje-  
lenni.

Ma az egész intézet jelenleg egy  
mintaszerű sebészeti barakknak körül-  
belül egy éve való megnyitásától szá-  
mítva — öt helyen van elhelyezve:

A Csáky-iskolában: Utókezelő- és  
központi intézet az Igazgatósági és a  
Központi Nyilvántartó Irodával, körül-  
belül 150 ágygal, külön konyhával és  
összes orvosi kezelő termekkel; utókezelő  
Zander-terem, Röntgen-laboratorium,  
gipszintázószoba, kötözőszoba, fogászati  
műterem, hőlég- és fürdőkezelés stb.

Barakktelep: 750 ágygal, külön  
konyhával, az elméleti oktatás termével  
és a katonai különítmény hivatalával.

Sebészeti barakk az állami kórház  
mellett, 50 ágygal, műtő- és kötöző-  
szobával.

A fémipari szakiskolában van az  
ipari oktatás főtelepe körülbelül 300 rok-  
kant számára a különböző műhelyekkel  
és a művégtagműhellyel.

A Grössling-utcában egy bérelt  
helyiségben van az analfabéták oktatása.

A gyakorlatszülte rendszer folytán  
— még egységes elhelyezésnél — sem  
lehetne az üzemnek simább lebonyolítá-  
sát eszközölni, mint ahogyan az most a  
pozsonyi intézetnél a külön elhelyezés  
dacára van.

Az intézet fáradhatatlan energiájú  
igazgatója Prof. Bakay főtörzsorvos  
annyira érezte a nyugatmagyarországi,

de talán ez egész ország közönségének türelmetlen vágyakozását is: belátni abba — mi történik rokkant hőseinkkel — hogy ezt egy kiállítás keretében sietett bemutatni, ezért csinálta a pozsonyi kiállítást, amelynek keretében a többi testvérintézet is bemutatkozhattak az ország művelt közönségének.

Mi pedig szerény beosztottjai: orvosok, oktatók, tisztok, hivatalnokok siettünk tudásunk és cselekvésünk teljességével a nagyszabású és a közönségre nézve nagy horderejű eszmét megvalósítani.

A mester lehelete ott látszik mindenütt: a tudomány és a szív aranyoz be itt mindent! S közönségünk már a megnyitáskor meggyőződött arról, hogy nyugodt lehet a felől, hogy a hadigondozó hivatal és annak intézetei a lehető legjobb akarják a háború rokkantjait, és azt a leghelyesebb úton kívánják elérni: a rokkantakat újra munkára kell képessé tenni és újra munkára kell tanítani!

## A pozsonyi rokkantak oktatásáról.

Irta: Suján Pál tanár, főhadnagy.  
(Folytatás.)

Az ipari oktatás tanfolyamai s tanműhelyei közül csak a jelenleg működésben levőket ismertetem:

1. **Asztalosműhely.** Elhelyezése a dunaparti fémipari szakiskola I. emeletén van. Tanítási idő: 8-12-ig és délután 2-6-ig. Oktatók: Lulay Frigyes felmentett asztalosmester, Pogaricó Simon, Szoldán István katonai vezényelték, az utóbbi intézetünk ápolója is volt. Az oktatók nyelvi tudása tolytán magyar, német és szláv anyanyelvűek egyaránt jól megérthetik az oktatást.

A mesterség elsajátíthatására kb. 8-10 hónap van megállapítva. A tanulás a rokkantnak a tanműhelybe való érkezésekor veszi kezdetét. A gyakorlati élet adta, egyszerűbb feladatok (zsámoly, lóca, kecskelábú, asztal, puhafakeret, puhafaszekrény stb.) keretében sajátítja el a rokkant tanuló a gyalupadja mellett a neki kiadott szerszámoknak neveit, azok kezelését, továbbá a fűrészelés, gyatulás és a vésés, meg az illesztések gyakorlati eljárásait.

Ezeket követik a nehezebb kivitelű munkák, még pedig a keményfabútorok elkészítési

módjai. Ezeknél fordulnak elő a fournirozás, a berakás (intarzia), a csiszolás (szárazon olajjal), a szinezés (pácolás), a fényezés, illetve mattirozás eljárásai.

Ezen gyakorlati ismereteket természetesen állandóan kísérik a fa milyenségének és minőségének megismerésére, az egyforma fa összeválasztására, a szabásra, a fa mennyiségének kiszámítására vonatkozó tanítások.

A műhelynek jelenleg 13 gyalupadja van és az ezekhez tartozó szerszámfelszerelése. A gyalupadok közül 4 az intézeté, 2 Lulay mesteré, 7 darab városi mesterektől kikölcsönzött. 1 padra való szerszámkészlet az intézet tulajdona, 2 padra szóló szerszámkészlet Lulay oktatóé és 10 pad szerszámkészletét a győri m. kir. áll. faipari szakiskola engedte át kölcsönkép használatra.

A műhely elsősorban a hadigondozó intézet házi szükségletét elégíti ki, magánosok megrendeléseit pedig a műhelyigazgatóság engedélyével, elvileg sorrend szerinti szállítja.

Az 1915 szeptember hó folyamán megindult asztalos tanműhely 1917 július hó közepéig a következő mennyiségű munkákat termelte:

15 darab egyszerű puhafaszekrény.  
19 darab kerti bútor és pad; 12 darab kerti asztal.  
Kb. 38 darab kazetta.  
8 asztal.  
Kb. 28 virágállvány.  
25 darab állvány papirkosár részére.  
Kb. 30 darab egyszerű konyhabútor (zsámoly, mosogató és konyhaasztal).  
9 darab óras munkaasztal.  
Kb. 250 darab falipolc és -szekrény.  
Kb. 40 darab antik bútorjavítás.  
2 darab szélfogó ajtó.  
5 darab keményfa-szék.  
Ezenkívül készített több példányban dr. Fischer-féle mobilizátort és 1 darab dr. Ansim-féle készletet.

A jelenlegi pozsonyi hadigondozó kiállítás on műhelyünk egy mahagoni- és egy cseresznyefakerettel, egy darab kívül mahagoni, belül juharfa faliszekrényvel, egy masszív és egy fournirozott tölgyfaasztallal, egy-egy darab fényőta óras munkaasztallal és polcos szekrényvel, 1 darab puszpáng és cseresznyefából készült kazettával, egy barnára pácolt, faragott juharfa-óratokkal és 3 darab régi óratok kijavításával szerepel és kelt a tiszta és gondos kivitelükkel feltűnést. A műhely üzemé a kiállítás ideje alatt a közönség részéről is megtekinthető szombat és vasárnap kivételével.

A műhelynek fennállása óta 48 rokkant tanulója volt; ebből a jelen ideig már eltávozott 32. Jelenleg 16 beutalt rokkantja van a műhelynek, akik közül

4 folytatja az asztalosságot, 12 pedig egészen újonnan tanulja; közülök 2 volt ács, 1 bányász, 1 szőlőműves és 8 földműves. A már elment 32 asztalosságra beutalt közül: csak 10 volt azelőtt is asztalos és 2 ács, 1 pedig bányász, géplakatos, kőműves, molnár, 16 volt földműves és napszámos.

Ez ideig felszabadult Junghans János 357. számú rokkant 9 hónap alatt, még 1917. július végéig felszabadulnak: Kubalya Fülöp 1259. sz., Roszina Simon 1287. sz., Hodomszky János 1120. számú egy-egy évi tanulmányuk alapján. A már elmentek közül 4 volt, aki mester-sége folytatását csak beígázolta, 8 időközben felmentetett a tanulás kötelezettsége alól és 1 volt, aki a tanulást megtagadta.

## A jótékonyosság nyolc foka.

Dr. K. J.

Maimonides, a XVIII. század híres zsidó bölcseleje azt mondja, hogy a jótékonyáságnak nyolc fokozata van.

„Az első és legalacsonyabb foka az, ha jót teszünk, de nem szívesen.

A második foka az, ha szívesen gyakoroljuk a jótéteményt, de azt nem tudjuk és nem is érdeklődünk az iránt, hogy miért és kinek teszünk jót.

A harmadik foka: Örömmel és bőven adni, de csak akkor, ha erre felszólítanak.

A negyedik foka az, ha szívesen és felszólítás nélkül adakozunk, de magunk nyújtjuk át az adományt a szegénynek, mert ezáltal benne talán a megalázkodás érzését keltjük fel.

Az ötödik foka a jótévesnek az, amikor a szűkölködő ugyan ismeri jótévesjét, de nem találkozik vele akkor, mikor ez adakozik, mert az adományt pl. egy rejtett helyre teszi.

A hatodik foka az, ha az adakozó ugyan ismeri pártfogoltját, de az utóbbi előtt ismeretlen marad.

A hetedik foka az, ha az adakozó és a részesülő fél nem ismeri egymást. Így gyakorolták a jótévesést a zsidók ósapaí, a nagy templomkorában. Volt a jeruzsálemi templomnak egy kamrája: a hallgatás kamrájának nevezték ide, tették le látatlanul az asszonyok adományait, amelyekkel aztán szegény, becsületes családokat — szigorú titoktartás mellett — segélyeztek.

De a jótékonykodásnak a nyolcadik és legérdemlegesebb fajtája Maimonides szerint az, ha előre adakozunk, ha megelőzzük a nyomort és szegénységet, ha felebarátunkat egy tisztességes mesterségre kitaníttatjuk, vagy más állás révén gondoskodunk arról, hogy a maga becsületéből kereshesse meg kenyerét és ne szoruljon arra, hogy kezét alamizsna után kelljen nyújtania.

búsul elveszett lába miatt. Sokat foglalkoztam vele, igyekeztem őt vigasztalni, szórakoztatni. Nyájasan fogadott minden kis előzékenységet, de azért mégis észre lehetett rajta venni, hogy folyton töpreng, mitévő legyen. Úgyvéd akart volna lenni, de most mint rokkant, azt képzelte, hogy nem veszik majd fel sehoh. Én se bírtam őt e pontnál vigasztalni, mert akkoriban még nem ismertem a rokkantintézeteket és a művétagok gyönyörű haladását s magam is azt képzeltem, hogy a szegény fiú egész jövője többé kevésbé tönkre van téve. Szomorú látvány volt szegény, mikor sápadtan, fáradtan tett pár lépést a kórteremben, nehezen támaszkodva két mankóra, s tőlem még vezetve is. Egy szép napon aztán elhagyott minket. Sebe begyógyult, a nagy kórház egy másik osztályába került. S így eltűnt a láthatáromról. Néha még gondoltam a szegény fiúra, a háború áldozatjára, de sohase hallottam róla semmit.

Ma reggel mint rendszeren a villamossal igyekeztem a kórházba, talán kissé később mint rendszeren, mert nem utaztam a jó vásárról jövő kofákkal, hanem hivatalnokok és tisztok ültek a kocsiban. A kalauznő máris jelt adott, hogy a villamos elroboghat, midőn egyszerre karcu elegáns civilruházatú fiatal ember ugrott fel a kocsiba. Szemközt tőlem foglalt helyet. Arca ismerősnek tűnt fel előttem, de nem tudtam az

első percben, hogy ki lehet. Ő is fixirozott engem, s egyszerre csak előrehajolt, s kalapját emelve így szólt: Ugy-e bár nem méltóztatik rám ismerni? Én N N. vagyok. És megnevezte magát. A szerencsétlen fiatal amputált volt. Bámulva néztem végig rajta. Ő megértette csodálkozásomat és mosolyogva magyarázta: „Műlábam van, méltóságos asszonyom, a kórházból elküldtek a P-i rokkantintézetbe, ott elkészítették a műlábat és megtanítottak vele járni. Ugy-e nem tudná többé megmondani méltóságod, hogy melyik az igazi lábam?”

És beszélt tovább. A rokkantintézet szerzett neki állást, egyike a város legelőkelőbb ügyvédi irodájában. Szépen keresett és amellett még folytatta tanulmányait. Hallgattam a fiatal embert, s csak néztem, bámultam. Alig bírtam elhinni, hogy ez a vidám reményteljes ifjú az én szegény nyomorult betegemmel azonos!

Előttem szállt le a kocsi, miután kezet csókolt és megköszönte akkori fáradságomat. Utána néztem a mint szépen, egyenesen, bot nélkül sétált tovább az utcán.

És könnyes szemmel áldom azt az intézményt, mely visszaadja szegény sebesültjeinknek azt, a miért élni érdemes. Az egészséget, hasznos művétagot és kielégítő munkát!

## Viszontlátás.

Valódi történet.

Feljegyezte Pongrácz D. grófnő.

A kandalló mellett: (akkor még nem volt fűtőanyag) barátnőm és én, tavaly egy őszi napon (sebesültjeinkért) kézimunkáztunk, s ezalatt csevegtünk, elbeszélünk egymásnak egyet-mást a mi ápolónői élményeinkből.

S ekkor mesélte nekem barátnőm a következő kis epizódot, melyet itt közlök derék rokkantjaink vigasztalására.

„Ma megható jelenetet éitem át, édesem,“ mondta a barátnőm. „Viszontlátam egy embert, egy sebesültet, akit a háború első heteiben hoztak kórházunkba nehéz sebekkel. Fiatal legény volt, alig 20—22 éves, intelligens fiú. Szegény napokig feküdt élet halál között az én termemben. Végre csak úgy lehetett életét megmenteni, hogy jobb lábát amputálták. A szegény fiú már annyit szenvedett volt, hogy egyelőre beleegyezett a végtag eltávolításába, ha csak, úgy mond: „aztán nem kell többé borzasztó kínokat kibírnom.“ Az operáció jól sikerült, s a fájdalmak csökkentek. De csak a testi szenvedések multak el, most kezdődtek csak a lelki fájdalmak. Szegény fiatal ember! Nem szólt sokat, de észre lehetett rajta venni, mennyire

Igy noki sze amikor a gyöggbb sadalom konykod hatjuk szükségé szebb or

Min az életb mivel is ha a fel is részle tünk az tesz a k azok k akarom közül, küknek azt mor semí ha inkább l zal, vag is tanu másnak és így tanulás választése annak annak melyik azt a gásoka galmas adig m zetünk pedig maga baj an sok fo jen eg hogy t akarom igazam ban és azt is csak a got, é lesz e már a egy s viláva kant, és örü ember ember mond nem f és be szönj és tis Rokk nek a

Igy mondja a nagy böleselő, Mintha látnoki szemével előre látta volna azt az időt, amikor a legszomorúbb, öldöklő kornak legnagyobb jelenségeként minden állam és társadalom karöltve fáradozik azon, hogy a jótékonykodásnak ilyen — túlbecsülés nélkül mondhatjuk — legnemesebb, de egyszersmind legszükségesebb fajtájának gyakorlásával minél szebb eredmények létesüljenek.

## Levél egy rokkantól.

Minék után álásom anyira meg felel hogy az életben nem fogom Rokkantságom érezni, mivel is meg montam mindent ezen pár szóval ha a feltételeket nem is írom le adatokban vagy is részletekben, inkább még ohajtánám Intézetünk azon jószágát itt leírni mindazokért a mit tesz a Rokkantak iránt hogy tanuljanak. En is azok közé tartoztam a tanulók közé, és nem akarom magam ki emelni a szorgalmas tanulók közül, de anyit merek meg említeni azoknak kiknek nehezzükre esik a tanulás, például kik azt mondják, minék tanuljak ugy sem veszem sem hasznát, vagy minék dolgozzak 8 vassórt inkább lefekszek a Ligetben többet nyerek azzal, vagy ha nem adnak szabadságot akkor nem is tanulok, nincs nekem abból hasznom sem másnak meg minék dolgozzak ha nem muszáj, és így tovább, ki tudja hány kifogás esik hogy tanuljanak vagy dolgozzanak, ki milyen ipart választott magának a jövőben való meg élhetése céljából. En ki már ki tanult és tudom annak fontosságát, hogy mi az a tanulás, vagy melyik már tud is egy kicsit dolgozni ne vegye azt a főnt elsorolt vagy még annál több kifogásokat, sőt elenkezően cselekedjen minél szorgalmasabban és odaadobban dolgozzon mind addig míg ki nem tanul, mert mikor már Intézetünkben el kerül nincs ki már tanítson, és ha pedig valamit nem tudunk akkor mikor már a maga tüzhelyén akar dolgozni az már nagy baj annak kien meg történik ez, pedig igen sok fog előfordulni, és hogy ez meg ne történjen egyen sem azon jó tanácsal járulok hozzájuk hogy a nem akaromat féltre teni, és elővenni az akaromat és csak akkor fogják meg tudni hogy igazam volt, mikor othon lesznek az othonukban és tudnak dolgozni ugy a hogy kell, mert azt is tudjuk hogy a munka nem szögyen és csak avalléhet elérni mindent, jót és boldogságot, és azt is tudjuk ki nem dolgozik azzal mi lesz egy pár hónap múlva oda haza van, és már a hozzá tartozói kezdik először esetleg csak ugy szóval böködni, később meg már lehet hogy vilával is, hogy érezne magát ojanakor egy rokkant, nem szebb az mikor ott körülötte néznek és örülnének annak hogy dolgozik ez a szegény ember, már ojan meg szokot szóval, szegény ember. És most meg egy példa amit itt el mondok, minék köszönjem azt hogy az életben nem fogom érezni rokkantságom, a szorgalom és becsület, mert ha az nincs, nincs mit köszönjek senkinek, így pedig nagy köszönettel és tiszteltetben tartásban tartozom a pozsonyi Rokkantintézet Igazgatóságának és vezetőségének az irántam tett fáradozásért.

Marattam

Sikler Imre.

## Sebesülésem története.

A „Rokkantak Lapja” részére írta Póczu János, rokkant.

Az 1915. évi dicsőséges előnyomulásunk közben, a sok ferasztó menetelés után, és a legkeményebb harcok után, amit fölőseges leírnom, végre el értük azt a helyet, amit a dicső hadvezetőségünk alkalmasnak talált arra, hogy a muszkával álló harcban is össze mérjük fegyvereinket. Ez volt Luck-tól balra a Volhíni nagy erdőben. Sajnálatomra a község nevét nem tudom meg mondani most a legelső orosz támadásnál megsebesültem, úgy hogy rokkantá lettem.

De azt tudom, hogy ottan volt egy nagy üveggyár, és a muszka tüzérség este támadás alkalmával felgyújtotta.

Mikor pedig ezt legutolsó állást elfoglaltuk 1915. Szeptember 28-a volt.

A tavalyi 1916 júniusi muszka Offenzíva alkalmával, abból az állásból kellett visszavonulnia, a mi dicső honvételeinknek.

Nagyon fájt az nekem, hogy meg kellett sebesülnöm, de nem a kezem, ugyan az is, de az semmi sem volt. Hanem a szívem fájt, hogy most lenne egy kis jó világ és most meg kellett sebesülnöm. Hogy több a jó Isten nem engedte, mikor mindég mink támadtak, akkor mindég megmentett és meg őrizett, és most tudtuk, hogy többet mi nem támadunk mert be lett szüntettve a mi offenzívánk Szóval el értük az amiért egy nyáron átt nyomatuk a muszkát. A ki ottan volt az évben az ugyis tudja mi volt akkor nyáron egész Szeptember 28-ig.

Szóval én azért sajnáltam, hogy megsebesültem, mert tudtam hogy most lesz rendes élelmezés megmenekülünk azoktól a ferasztó menetelésektől. Azután meg volt ígérve az előléptetés, meg a kiténtetés. Szóval én csak ezt sajnáltam mind, mert hiszen ugy éreztem magamat, mind akár hol, mert már bele voltam szokva. Sajnáltam meg otthagyni a jó kolegákat is. Mert az ember ottan ugy ősse szokik, hogy azt hiszi mindannyian egy testvérek, így hát nehéz a meg válás is tőlük ilyen esetben. Tehát mikor felvetük 1915. Szeptember 28-án a meg nevezett állást, mindjárt meg is kezdtek mi a védelmi munkálatokat. Erdőben tudja mindenki hogy jó állást lehet csinálni melyik fa öleg van. Kivált Volhíniában.

Az első nap szép csendben telt el nálunk a 12 századnál, elenben az első zászlóaljnál meg próbálkoztak a muszka, de poruljárt a támadásával. Másnap az az 29-én, egész nap szépen ment a munka, délután be jött a konyha meg ebédeltünk, jó laktunk, mert még bort is kaptunk, meg cigaretták öloggett. Hangos jó kedvben volt mindenki Kenyér is volt öleg épen ami századunknál akkor osztották szét, mikor be jöttek járőreink, és jelentik hogy vigyázzunk, mert a muszka igen mozog, valószínű támadni fogja a mi zászlóaljunkot, mert csak mi előttünk nyugtalankodott. Tehát ma itt akart szerencsét próbálni, melyik hogy tegnap nem sikerült neki. De akkor már este volt ugy alkonyat tájban.

És mi vártuk is a muszka bácsikatt. De nem is sokat kellett várni mert egyszer csak egy őz ugrott keresztül állásunkon. És tudtuk akkor már egész biztosan hogy jönnek, melyik az őz igen sebesen átt ugrott fölötünk, mert azt már ők a muszkák hajtottak maguk előtt. Melyik ők nagy tömegben jöttek, azokon nem tudod keresztül menni, és azért futott hozánk. És ezután meg kezdődött a mulatság. Tudniük miután az állásunkat elfoglaltuk, csak 2 század volt a rajvonalban, a miénk a 12, és a 10, 11 és 9, ezek voltak tartalékban. És a zászlóaljnak kimért állást ez a 2 század kellett tartani. Azután hogy az őz átta futott egy pár pilanatt mulva futnak be a mi előőrseink, hogy itten van a muszka.

Persze mi azonal rettenettes tüzet árasztottunk reájuk. De meg jegyzem nem látunk semit meg akkor, az erdő oly sűrű volt, hogy alig látunk pár lépést előre, és így nem is látuk jöni a muszka. És az lett hogy tüzet szüntes, a mi Puskáink el halgataik, de annál irtozottabb volt a helyzet a 10. századnál. Ottan ugyanis ő előttük ritkább volt az erdő, és a mi tüzünk elől is arra huzodtak a muszkák, a 10 század felé, és meg is nyomták őket, ami a mi szakaszunkra is nagy hatással volt, mert mi, ő velük voltunk ősse kötöttségben. Tehát a 10 század földalta az első vonalott egy kicsit hátrább huzodtak, és ezt a mi szakaszunk is meg csinálta. Mert ekkora a mi bátor szakasz parancsnokunk: Ekhard Viktor hadaprod hősi halált halt. Most mikor a 10 századod meg nyomták a muszkák, minkett meg oldall tüzbe kaptak. És ő a kitartásra buzdított és akkor találta egy elenséges gölyő a mi kiöltötte a mi hős szakasz parancsnokunk életétt.

Ezután ami szakaszunkban is föl bomlott a rend. Miután mi összekötöttségben voltunk a 10 századdal és hogy látták hogy a 10 visza huzodik egy kissé, és hogy nem volt szakaszparancsnokunk, a Szakas vezető a balszárnyán volt, ő ottan ugyis igen el volt foglalva és nem jöhetett a jobb szárnyra, hogy az emberekett egy kicsit buzdicsa a kitartásra. Itten volt ugyan egy őr vezető meg egy tizedes, de az előbbi román volt, az utóbbi meg horváht, és így én hiába

boszlétem hogy a 10 század után nem szabad vissza menni, még parancs nem jön. En öloggett rajt voltam hogy csak kitartani, de már akkor oly szorult volt a helyzet hiába beszéltém. Mert meg jegyzem én csak honvéd voltam, és nem dicsekszem vele, én voltam hadaprod urnak leg bizalmasabb emberre a s z a k a s z b a n.

(Vége következik.)

## Hirek.

### Hadisérült katonák ipari képesítése Kassán.

Folyó hó 14-én délelött volt az Országos Hadigondozó Hivatal kassai intézetében az ipar-testület kiküldötteinek jelenlétében a hadisérült katonák ipari képesítő vizsgája.

Az új iparágra kitanított hadisérültek vizsgamunkáit a vizsgálóbizottság alapos elbírálás alá vette, azokat minden tekintetben megfelelőeknek találta s az ősszes jelentkezőket képesítésre alkalmasaknak nyilvánította.

A vizsgálóbizottságot valósággal meglepték a hadisérülteknek ugy a gyakorlati részben tanusított kiváló előmenetele, mint az elméleti részből adott ügyes, alapos szakértelemre valló feleletei.

A vizsga befejeztével Fürst Sándor kir. műszaki tanácsos, javító intézeti igazgató, mint a rokkantiskola műhelyfőnöke és a tanfo yamok vezetője, fáradhatatlan buzgalmaért meleg elismerését fejezte ki ugy a gyakorlati, mint az elméleti oktatás előadói karának, valamint buzgó támogatásáért az intézet igazgatóságának és a fennálló rendeletek értelmében a munkakönyv váltására, két évi gyakorlat igazolása után pedig a mesterség önálló üzésére jogosultaknak vallotta és elismerte a következő hadisérült katonákat:

Cipésziparban: Ivák András, Janikov Vazul, Jónyer Lajos, Juhász József, Hereta Károly, Huszár János, Lázár István, Nagy József, Szerda József, Szóják István, Tajták János, Vég Lajos, Zsidják György.

Bördisművesiparban: Bugan Gusztáv.

Asztalosiparban: Birós Miklós, Garciák Mihály, Remenyik Károly.

Kocsigyártó iparban: Pusztai Bertalan.

Kosárfonó iparban: Juhász János, Horváth II. József.

Szabóiparban: Bakos János, Baksi János, Mach Mátyás, Naszáli József.

Végül dr. Liechtenberg Sándor egyetemi tanár, igazgató szöloott az iparossegéd-hadisérültekhez s a becsületesen végzett munka felett érzett szívbeli örömeinek adott kifejezést. Köszönetet mondott elsősorban a tanítványoknak szorgalmukért, új pályájukon boldogulást kívánva nekik az életben, Fürst Sándor királyi műszaki tanácsos, műhelyfőnöknek a kiképesítés ügybuzgó s szakszerű vezetéseért, a gyakorlati és elméleti oktatás előadói karának s az ipar-testület kiküldötteinek szives közreműködésükért, majd mindenik iparossegéddel melegen kezét szorított.

A vizsgáról mindannyian emelkedett hangulatban s lelki kincsekben meggazdagodva távoztunk. (K)

### Szerkesztői üzenetek.

#### A következő rokkantaknak:

Behul János törzsőrmesternek, Esztergom,  
Fülöp Józsefnek, Heves  
Förgeteg Sándornak, Debreczen,  
Gránicz Ferencnek, Szentes,  
Józsa Lajosnak, Nagykőrös,  
Kiss Lászlónak, Nagyfüged,  
Nagy Imrénének, Budapest,  
Szigeti Sándor szakaszvezetőnek,  
Bánffy-Hunyad, a lapot díjtalanul küldeni fogjuk.  
Chovanitz Hilda úrnőnek. Lakásváltozását köszönettel tudomásul vettük.  
Rájlí József, okl. kőmivestermester úrnak, Miskolcz. Sziveskedjék az 5 korona egy évi előfizetési díjat címünkre beküldeni.



## Rokkantak részére a pozsonyi intézetnél felajánlott állások.

**Gazdasági és munkafelügyelők.**

Patay József, földbirtokos, Bonyó (Pestm.), felügyelő tejjgazdaságban, szakiskolát végzett, vagy aki már ilyen minőségben dolgozott. Fizetés megegyezés szerint.

Patay József, földbirtokos, Báj (Szabolcsm.), gazdasági kulesár, földmivessiskolát végzett, vagy aki már ilyen minőségben dolgozott. Fizetés megegyezés szerint.

Molnár István igazgató, Bakonypölske (Veszprémm.), 1 botospán, évi 200 korona, lakás, tüzelő, 1 éves tehén fejése, 1/2 - 1 m. hold megjavított föld, 15 hektoliter gabona.

Dr. Siklóssy József birtokos és jogtanácsos, Budapest. Földmives ember, ki kisebb gazdasághoz ért vagy felügyelni tudjon. Havi 120 korona, lakás, fűtés, világítás, napi 1 liter tej és termények, veteményes kert.

Dr. Szőke Gyula földbirtokos, Karva (Esztergomm.), 1 gazda, fizetése megegyezés szerint.

Dukasz és Herczog, Dunaszerdahely, (Pozsonym.), 1 földmives iskolát végzett egyént a tejjgazdasághoz, konvenció fizetés. 2 gazda, konvenció fizetéssel. 1 ispán, ki már gazdaságban volt, konvenció fizetéssel.

Schlesinger Sándor, földbirtokos, Trencsénjánosi; 1 ispán gazda munkások felügyelőre, fizetés megállapodás szerint.

Hermann és Modor, Kaloosa, Cze mentipargyár. Munkavezető, irni és olvasni tudjon, értse a beton és mozaikmunkát, lehetőleg nő ember; a gyárnál kap szoba, konyha, kamrából álló lakást, halloyat tart, istállót és fizetés darabszám szerint.

Czink József, földbirtokos, Kolozsvár, 1 majoros, teljes ismerettel, fizetés érdem szerint, de megfelelő.

**Raktárnok.**

Kurzweil Bernát és fia, üvegyár, Budapest. Tokod üvegyár részére üvegszakmában jártas raktárnok, havi 140-200 korona.

Weinberger Ignác és fia, kereskedés, Kisvárd, segédi, esetleg raktárnoki teendőkre. Kezdfizetés 70-80 korona, később emelkedik.

**Gazdasági cseléd.**

Dr. Szotner Lajos, Karácsond (Hevesm.), földbirtokos, 1 gulyás, gazdasági termény és készpénzfizetés, szokásos lakással.

Hinger Tivadar gazdasága, Felsőadács, 1 gulyás, 2 kanász és 5-6 béres, rendes évi konvenció fizetés, lakás, föld és jószág tartás.

Baranyai Géza földbirtokos, Kurtakesz (Komáromm.), disznópásztor, 120 korona, 20 hektó gabona, 1200 □-él föld, lakás nőnek, vagy teljes ellátás, 720 korona évi fizetés, nőtlenség.

Hevesy József, Kisbarátfalva, 2 béres, ha nő, lakás, terményekben járandóság. Ha nőtlenség, lakást és fizetés egyezmény szerint.

Oszvált Imre nyug. kir. itélőtáblai bíró, Budapest. A birtok Piliscsaba mellett. Földmivessmunkára és marhák őrzésére. Lakás, tüzelő, élelemmel, ellátás; fizetés megállapodás szerint.

Belházy Gyula, Ó-Asszonyrét, (Kraszósörénym), Orsova mellett. — Szolga, 2 ló és tehéngondozás és házkörüli munkára, havi 9 korona.

Herceg Festetics számtartó hivatala, Keszthely (Zalamegye), földbirtokos, 1 tehenész, 1200-1600 korona évi fizetés, lakás, fűtés, világítás.

**Irodai alkalmazások.**

Maklár Gyula és társa, festékgár, Budapest. Levelező gyors- és gépirásban, magyar és német nyelvben jártas, havi 3-500 kor. érdem szerint.

M. kir. 5. népfelkelő parancsnokság, Szeged. Irodai 1 oszt. munkaerők 200 korona havi fizetés, 2. oszt. munkaerők 160 kor. havi fizetés.

Községi Elöljáróság, Kiskunmajsa. Községi irnok, 4 reál, havi 90 korona.

Községi Elöljáróság, Páhi. 1 segédjegyző, havi 300 korona.

Hirsch Ernő körjegyző, Erdőszada (Szatmarm.), jegyzői irnok, szorgalmához képest havi 140 korona.

Singer Vilmos fia, Privigye (Nyitram.). Levelezés és könyveléshez értő gépirásban jártas egyén. 180-200 korona.

Körjegyzőség, Nagyszalók (Szepesm.) Okleveles segédjegyző, évi 1400 korona és 1600 korona háborús segély.

Bálint János közs. főjegyző, Mád (Zemplénm.), segédjegyző 150 kor. havi és 100 kor. mellékjövedelem.

„Márta” Magyar Automobil r. t., Arad. Tisztviselő, magyar és német nyelv tudása, fizetés képessége szerint 250-300 korona.

Fürdőigazgatóság, Pöstyén (Nyitram.) 2 könyvelő; lakás és étkezés, fizetés képessége szerint 100-200 korona.

Községi Elöljáróság, Kiskundorozsma. Községi irnok, érettségi, esetleg 6 középiskola. 1400 korona évi fizetés, mellékjövedelem 100 korona, háborús segély 200 korona.

Községi Elöljáróság, Kiskundorozsma. Fogalmazói segéd. jegyzői oklevél és érettségivel. Évi 1600 korona, 300 korona mellékjövedelem, 200-300 korona háborús segély.

Községi Elöljáróság, Kiskundorozsma. Adónyilvántartó, érettségi, esetleg 6 középiskola. 1400 korona évi fizetés, mellékjövedelem 100 korona és háborús segély 200 korona.

**Kertészek.**

Dr. Kardos Kálmán, földbirtokos, kir. itélőtáblai, Tabód (Tolnam.). Urasági kertész, készpénz, gabona, konvenció, fa, lakás, kert, kukoricaföld, tehéntartás és sertéslegelő.

Rasner Rudolf, föld- és szőlőbirtokos, Domszló (Hevesm.). 1 kenyha-

és díszkertész, szőlőhöz is kell értenie. Fizetés megegyezés szerint.

Dr. Szőke Gyula földbirtokos, Karva (Esztergomm.), 1 kertész, fizetése megegyezés szerint.

Hinger Tivadar gazdasága, Felsőadács. 1 kertész, rendes évi konvenció fizetés, lakás, föld és jószág tartás.

Gróf Wolkenstein Oszvált, Bodrogkeresztúr, gyakorlott kertész, havi 100 korona, jó lakás, 1 hold rét, tűzifa, saját szükségére zöldség.

M. kir. kertészegyetem-iskola vezetősege, Baja. Virágkertészetben teljes jártas. Lakás, fűtés, világítás és havi 90 100 kor. és 450 kor. segély.

Berta közkórház, Nagyszentmiklós (Torontálm.), konyhakertész, teljes ellátás és havi 30 korona.

Gróf Degenfeld Sándor, Erdőszada (Szatmarm.), 1 kertész, évi 1000 korona, lakás, tűzifa és külön használati kert.

Lichtmann Mór, földbirtokos, Vas megye (Szabolcsm.), 1 kertész, szokásos bér mellett.

**Vincellérek.**

Özv. Ruinhöld Olivérné, földbirtokos, Nagyenyed, Vincellér, ki 18 hold szőlőből és szántóból álló gazdaságot vezetni képes. Fizetése megegyezés szerint, lakás és veteményeskert.

Baranyai Géza földbirtos, Kurtakesz (Komáromm.) 1 vincellér, 200 kor. fizetés, 24 hektó gabona, 2000 □-él föld, tehéntartás.

Szőlőbirtokosok Pincegazdasága r. t. Nagyenyed, pincemester vagy vincellér, fizetése megegyezés szerint.

**Kocsisok.**

Hinger Tivadar gazdasága, Felsőadács. 3-5 kocsis, rendes évi konvenció fizetés, lakás, föld és jószág tartás.

Förtély Lajos gözmalomtulajdonos, Kiskunmajsa. Gazdasági kocsis, lakás, ellátás, fizetés egyezség szerint.

Ganz-féle villamosági r. t., Kolozsvár. Kocsis, lakás, világítás és havi 110 korona.

**Asztalosok.**

Hevesi József, butorasztalos, Kolozsvár, 1 asztalos, fizetés megegyezés szerint.

Gergely István műasztalos, Kolozsvár, 1 műasztalos, fizetés megegyezés szerint.

**Gépész.**

Sórfőzde részv. társ. Nagyszentmiklós. Egy gépész, ki göz- és jég- villamos motorok kezelését érti, havi 160 korona fizetés, havi 30 korona drágasági pótlék 120 korona lakbér, később több.

Ferenc József-közkórház, Trencsén, 1 kazánfűtő évi 500 korona, lakás, fűtés, világítás és élelmezés és évi 180 korona ruhaátalány.

**Műszerészek.**

Gróf Almássy Dénes uradalmi intézősege Gyulavár, 1 géplakatos, nőtlenség, havi 80 korona, koszt és lakás nőnek, konvenció.

König Lajos és fia, aranyművesek, Budapest, 5-10 kézműves előnyös, ha faragni és rajzolni tudnak, heti 30 20 korona között változik tehetsége szerint.

**Rendőr, erdő-, mező- és határőr.**

M. kir. dohánybevaltó Hiv. Nagybécskerek. 3 raktárőr, 3 korona napidíj mellett.

Hinger Tivadar gazdasága, Felsőadács 2 csász, rendes évi konvenció fizetés, lakás, föld és sertéstartás.

Ungár Béla gazdálkodó, Balkány (Szabolcsm.), kerülő, lakás, konvenció, föld és napidíj.

Schuker Jakab és fia, szappangyár, Budapest. 1 éjjeli őr, megélhetése biztosítva lesz.

Magyar ipar és keresk. r. t., Budapest. 3 éjjeli őr és 3 nappali őr, lakás, ellátás és készpénz. (A gazdaság Veresegyház határában van.)

Schick Lipót gözmalomtulajdonos, Verebely, éjjeli őr. Lakás, ellátás.

**Házi, bolti, irodaszolgái helyek.**

Allami gyermekmenhely, Nagyvárad. 2 háziszolga fizetés megegyezés szerint, 2 hivataliszolga kinevezéssel járó törvényszerinti fizetés.

M. kir. folyamterméki hivatal, Szeged, napibéres hivataliszolga. Első évben napi 2 korona háborús segély, takarításért 60 korona. Évi 100 korona ruhaátalány és némi mellékkereset.

Földm. min. Erdészeti főosztály fa-értékesítő hiv. Budapest. Hivataliszolga 180 kor. fizetés havonta.

**Pincér és csapos.**

Pferschy József, vendéglős, Kolozsvár, 1 csapos, egyezség szerint fizetve.

Steinfeld Ernő, vendéglős, Kolozsvár, 1 csaposlegény, fizetés megegyezés szerint.

Özv. Rácz Jánosné, étterem tulajdonos, Kolozsvár, 1 csapos, fizetés egyezség szerint.

**Külfölelők.**

Adler Hermann, férőszabó, Erzsébetváros (Kisküllőmege), szabóipari munkára szabászatban jártas, megegyezés szerinti fizetés.

Salgó Sándor, fényképész, Budapest, retusőfényképész, megegyezés és ügyesség szerinti fizetés.

Deményi István, Sátorajhajhely, kéményseprősegéd, havi 130 korona és lakás és a mellékkereset. Stotter Jakab örökös, cser- és fatermelő, napszám, napi 5 korona.

A fent hirtetett munkabörzvetésekre vonatkozó ügyekben felvilágosítással szolgál Nagy Jenő Károly hadnagy, a pozsonyi intézet nyilvántartó irodájában naponta 10-6 óg.